

نقش اجتماعات روستایی در اقتصاد مقاومتی

(مطالعه موردی: نقاط روستایی شهرستان شاهین شهر و میمه)

سید رامین غفاری* (دانشیار گروه جغرافیای دانشگاه پیام نور)

چکیده

اصطلاح اقتصاد مقاومتی در سال‌های اخیر توسط مقام معظم رهبری مطرح و سپس به مفهوم اقتصاد سیاسی تبدیل شد. صاحب نظران با رویکردهای گوناگون در این حوزه اظهار نظر نموده‌اند. برخی با ادبیات علم اقتصاد، برخی با ادبیات اقتصاد اسلامی برخی نیز نقش مولفه های حوزه های فرهنگ و سیاست را در شکل گیری اقتصاد مقاومتی مورد بررسی قرار داده اند.

مقاله حاضر پس از تعریف مفهوم اقتصاد مقاومتی و استخراج مولفه های آن بر اساس منشور رهبری سعی در تبیین نقش سکونتگاههای روستایی و روستاییان در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی دارد. روش به کار رفته در این پژوهش روش اسنادی و میدانی می‌باشد و جامعه آماری تحقیق، جمعیت ساکن در نقاط روستایی شهرستان شاهین شهر و میمه در استان اصفهان می باشد. نمونه آماری مورد مطالعه نیز شامل ۳۹۵ نفر از اهالی ساکن در ۱۹ نقطه روستایی بالای ده خانوار شهرستان مذکور می‌باشد. آزمون فرید من، آزمون تی تک نمونه ای، آزمون تحلیل واریانس و... از جمله روشهای آماری مورد استفاده در نرم افزار SPSS می باشد که به منظور تعیین اولویت بندی و میزان اهمیت پارامترهای اقتصاد مقاومتی در اجتماعات روستایی مورد بررسی و تعیین سطح همبستگی و معناداری متغیرها استفاده شده است. یافته های تحقیق نشان می‌دهد که روستاییان در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی از جمله تولید و اشتغال تاثیر بسزایی دارند. همچنین از نظر ایشان، عوامل و زیرساخت های اجتماعی و خدماتی با میانگین (۷/۶۵) دارای اهمیت بیشتر و رتبه بالاتری در تحقق اهداف اجتماعی- فرهنگی اقتصاد مقاومتی نسبت به سایر فعالیت‌ها می باشند. در بین عوامل اقتصادی نیز پایین بودن قیمت محصولات کشاورزی، عدم دسترسی به بازارهای مناسب و ناتوانی در فعالیت های بازاریابی، وجود دلالتان و واسطه های شهری با میانگین رتبه (۷/۵۷) مهمترین موانع در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی می باشند.

کلید واژه‌ها:

نقش، روستایی، اجتماعات روستایی، اقتصاد مقاومتی

مقدمه

در حال حاضر، با توجه به شرایط نه چندان مطلوب اقتصادی حاکم بر جامعه مقام معظم رهبری بارها در سخنانشان بر لزوم اصلاح وضع موجود و تشکیل یک اقتصاد مقاومتی برای تبدیل تهدید حاصل از تحریم ها به یک فرصت تاریخی و توجه به این نکته که "اقتصاد مقاومتی" در این برهه زمانی به عنوان یکی از بنیادی ترین مولفه های مکتب اقتصاد اسلامی است تاکید نموده اند. (بابایی محمدی، ۱۳۹۱: ۲)

چنانچه ایشان برای نخستین بار در تاریخ ۱۳۸۹/۶/۱۶ در دیدار جمعی از کارآفرینان سراسر کشور ضرورت پدید آوردن اقتصاد مقاومتی در کشور را عنوان کردند. پس از آن نیز بر ثمر بخش بودن اقتصاد مقاومتی، اهمیت برنامه ریزی و ثبات برنامه های اقتصادی، مدیریت مصرف، کاهش اتکا به درآمدهای نفتی و نیز مردمی کردن اقتصاد، اهمیت شرکت های دانش بنیان، و حمایت از تولید مکررا تاکید داشته اند.

توسعه پایدار روستایی که یکی از اهداف اساسی سیاست گذاری های کلان در همه کشورها و به خصوص در ایران است، یک مفهوم کلی و در ارتباط با ابعاد مختلف زندگی روستاییان و همچنین رابطه این ابعاد با محیط پیرامون می باشد. نقش و جایگاه روستاها در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی از یک طرف و پیامدهای توسعه نیافتگی مناطق روستایی از قبیل نابرابری شدید، افزایش سریع جمعیت، بیکاری، مهاجرت، حاشیه نشینی شهری و غیره از سوی دیگر، موجبات توجه هر چه بیشتر و ضرورت برنامه ریزی توسعه روستایی را فراهم کرده است. (الوانی، ۱۳۷۷: ۵۵)

اقتصاد مقاومتی که به جهت برون رفت از شرایط تحریم و وضعیت نامناسب اقتصادی مطرح شده است دارای پیش زمینه های استراتژیکی از جمله اصلاح الگوی مصرف، جهاد اقتصادی و تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه ایرانی است. برآیند این استراتژی ها می تواند الگوی اقتصاد مقاومتی را ترسیم کند که این الگو در مقابله با دیگر الگوهای اقتصادی موجود در دنیا که ماهیتی استعماری دارند قد علم کرده و می تواند الگوی مناسبی در جهت رشد اقتصادی کشورهای جهان سوم و رهایی آنها از استعمار اقتصادی ابر قدرتها باشد. (Ghalei; ۲۰۱۶, ۴۹)

با توجه به آنکه در اقتصاد مقاومتی اتکا بر توانهای ملی، بومی و محلی و توسعه درون زا محور اصل حرکت می باشد می توان این انتظار را داشت که این الگو ضمن برون رفت کشورهای جهان سوم از عقب ماندگی اقتصادی با برقراری توازن در مناطق جغرافیایی (شهری و روستایی) و در طبقات اجتماعی و جلوگیری از انباشت سرمایه بتواند کشور را از بن بست اقتصادی برهاند.

بیان مسأله و ضرورت پژوهش

طبق تعریف برخی از اقتصاد دانان از اقتصاد مقاومتی، این اقتصاد معمولاً در رویارویی با اقتصاد وابسته و مصرف کننده یک کشور قرار می گیرد که منفعل نیست و در مقابل اهداف اقتصادی سلطه، ایستادگی نموده و سعی

در تغییر ساختارهای اقتصادی موجود و بومی سازی آن بر اساس جهان بینی و اهداف دارد. برای تداوم این نوع اقتصاد، باید هرچه بیشتر به سمت محدود کردن استفاده از منابع نفتی و رهایی از اتکای اقتصاد کشور به این منابع حرکت کرد. (Asadi; ۲۰۱۵, ۴۹)

اقتصاد مقاومتی مفهومی است که در پی مقاوم سازی، بحران زدایی و ترمیم ساختارها و نهادهای فرسوده و ناکارآمد موجود اقتصادی مطرح می شود، که قطعاً باور و مشارکت همگانی و اعمال مدیریت های عقلایی و مدبرانه، پیش شرط و الزام چنین موضوعی است. اقتصاد مقاومتی کاهش وابستگی ها و تاکید روی مزیت های تولید داخل و تلاش برای خود اتکایی است. (عسگری: ۱۳۹۱، ۲۵)

اقتصاد مقاومتی شیوهی اداره امور اقتصادی است که متناسب با آرمان ها و اهداف عالی نظام جمهوری اسلامی ایران و مبتنی بر مبانی دینی و با استفاده از تجربیات، ادبیات و ابزارهای اقتصادی در راستای رشد و پیشرفت، به منظور تحقق استقلال اقتصادی و امنیت کشور، توسعه می یابد. (شیخعلی، ۱۳۹۱: ۵)

اقتصاد مقاومتی ثمره اقتصادی است که با تکیه بر حرکت های جهادی و فداکارانه در برابر احتکار و انحصار قد علم می کند و با تورم و گرانی مقابله می کند تا مردم به آسایش نسبی در زندگی برسند. (ابراهیمی، ۱۳۹۱: ۵۷)

برای شناخت بسترها و زمینه های تحقق اقتصاد مقاومتی، ابتدا باید به آسیب شناسی اقتصاد کشور و موانع و نیازمندی های تحقق اقتصاد مقاومتی پرداخت در این بین غفلت از اجتماعات روستایی و جوامع محلی به عنوان به عنوان بزرگترین تولیدکنندگان داخلی در عرصه مواد غذایی و مواد خام و نیازهای اولیه صنایع تبدیلی در کشور یک خلاء اساسی در برنامه ریزی مشارکتی جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی محسوب می شود.

رهبر انقلاب اسلامی دو دلیل اساسی یعنی آمادگی کشور برای جهش و فشار اقتصادی دشمنان را عاملی مهم در توجه به کار و کارآفرینی جوامع بالاخص جوامع محلی احتیاج می دانند. ایشان با اشاره به تحریمها و فشارهای اقتصادی نظام سلطه می افزایند، برای مقابله با این فشارها باید اقتصاد مقاومتی واقعی به وجود آوریم که معنای واقعی کارآفرینی نیز همین است. (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با کارآفرینان، ۱۳۸۹/۶/۱۶)

مسئله مهم در این گونه از اقتصاد ایفای نقش پررنگ مردم به طور عام و اجتماعات روستایی به شکلی خاص است. که تا کنون به خوبی شناخته و اولویت بندی نشده است. چرا که اقتصاد مقاومتی ماهیتاً اقتصادی مردمی است. اگر قرار باشد ما اقدام به نهادسازی های موازی در اقتصاد مقاومتی کنیم، هیچ لزومی ندارد که این نهادسازی را دولت انجام دهد، بلکه ضروری است که مردم وارد این عرصه شوند تا از ورود رانت خوارها به اقتصاد جلوگیری کنند.

ضرورت و اهمیت تحقیق

اقتصاد مقاومتی مجموعه تدابیر و راهبردهایی است که برای پیشبرد امور اقتصادی در شرایط مقاومت در همه زمینه های اقتصادی به کار گرفته می‌شود. مسلماً یکی از راههای رسیدن به اقتصاد مقاومتی تکیه بر تولید داخل است. اقتصاد مقاومتی را نمی‌توان صرفاً مقاومت اقتصادی دانست، بلکه ایجاد امنیت و ثبات در اقتصاد و عدم تزلزل در برابر شوک های خارجی اقتصادی یا همان استقلال اقتصادی از شاخصه های بارز اقتصاد مقاومتی است. اینجاست که جای خالی اقتصاد مقاومتی و ضرورت توجه بیش از پیش به توسعه روستایی احساس می‌شود.

رهبر معظم انقلاب برای نخستین بار در سال ۱۳۸۹ ضرورت پدید آوردن اقتصاد مقاومتی را در کشور عنوان کردند. پس از آن نیز بر ثمر بخش بودن اقتصاد مقاومتی، اهمیت برنامه ریزی و ثبات برنامه های اقتصادی، مدیریت مصرف، کاهش اتکا به درآمدهای نفتی و نیز مردمی کردن اقتصاد، اهمیت شرکت های دانش بنیان، اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ و حمایت از تولید مکرراً تأکید داشته اند. و مجموعه ی این موارد نشان می‌دهد که بنا به تشخیص ایشان، این موضوع برای آینده کشور بسیار مهم است. از این رو باید مد نظر اقشار مختلف جامعه قرار گرفته و از ظرفیتهای موجود در جامعه، اعم از شهری و روستایی حداکثر بهره وری را برای تحقق این مهم بعمل آورد.

از آنجایی که امروزه روستاهای ایران بیش از ۹۰ درصد فضا، ۲۹ درصد جمعیت (مرکز آمار ایران: ۱۳۹۰) و ۸۰ درصد منابع آب کشور را به خود اختصاص داده، عهده دار تامین خوراک بیش از ۷۰ میلیون نفر جمعیت و تولید بخش اعظم صنایع می‌باشند (حسینی ابری: ۱۰۱۳۸۰) می‌توانند سهم عمده ای را در تحقق اقتصاد مقاومتی ایفا نمایند.

ماهیت اقتصاد مقاومتی

اقتصاد مقاومتی، یعنی ایستادگی و یابدار در حوزه اقتصاد. اما این مقاومت می‌تواند در عرصه اقتصاد به دو صورت خود را نمایان کند:

الف- پایداری در برابر فشارهای خارجی و داخلی همانند تحریم های اقتصادی دشمنان همانند کشورهای اروپایی و آمریکایی و یا ایجاد اختلال در فعالیت های اقتصادی کشور از سوی دشمنان و معاندان داخلی نظام.
ب- اصولاً ممکن است تهدیدی متوجه اقتصاد یک کشور نباشد لکن به جهت محدودیت ها و کمبود منابع و عدم دسترسی به امکانات اقتصادی برای همه مردم ناچاراً باید از دارایی‌های بالقوه و بالفعل برای داشتن یک زندگی متوسط بهره برداری نمود. (Bozorgmehr; ۲۰۱۲) اقتصاد مقاومتی در پی کاهش وابستگی ها و تأکید روی مزیت های تولید داخل و تلاش برای خوداتکایی است» (www.tabnak.ir/91/6/31)

اما موضوعی که امروز در کشور ما از سوی مقام معظم رهبری بیان شده است برنامه های تحریمی و فشار کشورهای قدرتمند اقتصادی می باشد. چنانچه ایشان فرمودند: «یک واقعیت دیگر هم این است که اگر کشور در مقابل فشارهای دشمن مقاومت مدبرانه کند نه فقط این حربه گند خواهد شد بلکه در آینده هم امکان تکرار چنین چیزهایی دیگر وجود نخواهد داشت چون این یک گذرگاه است. این یک برهه است کشور از این برهه عبور خواهد کرد.» (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با کارگزاران نظام ۹۱/۵/۳) «اقتصاد مقاومتی معنایش این است که ما یک اقتصادی داشته باشیم که هم روند رو به رشد اقتصادی در کشور محفوظ بماند، هم آسیب پذیری اش کاهش پیدا کند. یعنی وضع اقتصادی کشور و نظام اقتصادی جوری باشد که در مقابل ترفندهای دشمنان که همیشگی و به شکلهای مختلف خواهد بود، کمتر آسیب ببیند و اختلال پیدا کند. یکی از شرایطش، استفاده از همه ی ظرفیتهای دولتی و مردمی است؛ هم از فکرها و اندیشه ها و راهکارهایی که صاحب نظران میدهند، استفاده کنند، هم از سرمایه ها استفاده شود. به مردم هم باید واقعاً میدان داده شود» (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار رئیس جمهوری و اعضای هیئت دولت ۱۳۹۱/۶/۲).

اهداف اقتصاد مقاومتی چیست؟

۱. تلاش در جهت ارتقاء رشد ملی ۲. بالا بردن رفاه ملی در تراز جامعه اسلامی ۳. تلاش در جهت ارتقاء رضایت مندی مردم ۴. عمق بخشی مقبولیت نظام اسلامی در بین آحاد مردم ۵. خنثی نمودن تحریم های دشمن در عرصه اقتصادی ۶. رسیدن نظام مقدس جمهوری اسلامی به استقلال اقتصادی ۷. خروج از درآمدهای تک محصولی (عدم اتکاء به درآمدهای نفتی) ۸. توسعه و گسترش سرمایه های مردمی و حضور بخش خصوصی در حوزه اقتصاد ۹. استفاده از دانش های بنیانی در توسعه و پیشرفت اقتصادی ۱۰. استفاده و بکارگیری از نیروی انسانی در اقتصاد ۱۱. استفاده از تولیدات داخلی در مصرف (زیدی، ۱۳۹۱: ۲۱)

چارچوب نظری

اقتصاد سوسیالیستی

یک سیستم اقتصادی سوسیالیستی با مالکیت اجتماعی و کنترل دموکراتیک بر ابزار تولید مشخص می شود (Sinclair: ۱۹۱۸, ۰۱). سوسیالیسم در واقع ایدئولوژی است که در مخالفت با کاپیتالیسم قائل به لغو مالکیت خصوصی و خواهان برقراری مالکیت اجتماعی است. این ایدئولوژی در صدد است تا به تحقق مالکیت اجتماعی توسط اتحادیه های کارگری یا پرولتاریا کمک کند و به طور غیر مستقیم توسط دولت، نه گروه های خاص اجرا شود و اصالت دادن به اجتماع، مخلوقات اجتماعی و کاهش یا حذف تقسیمات طبقاتی را هدف خود می داند. لذا در همین راستا مجموعه حرکت های مرتبط با افکار اقتصادی که از آغاز دهه ۱۷۹۰ تا دهه های اول ۱۸۰۰ میلادی علیه اندیشه اقتصادی کلاسیک شکل گرفت، چارچوب اولیه مکتب سوسیالیسم و بعد از آن،

مارکسیسم را تشکیل می دهد. کارل مارکس و فردریش انگلس کوشیدند "روش مبارزه با سرمایه داری" را ابداع کنند. (Sewell; ۲۰۱۲, ۲۱).

آنچه مارکس به آن می پردازد این است که جهان از مراحل کمون اولیه، برده داری و فئودالیسم گذشته و به سرمایه داری پا گذاشته و لاجرم از این مرحله هم عبور می کند و با ایجاد جامعه سوسیالیستی، تاریخ جهان به کمال و غایت انسانی خود که همانا رهایی همه انسان ها از استثمار است، می رسد. (تفضلی: ۱۳۷۲، ۱۵۵) بر اساس نظریه فلسفه مادی تاریخ مارکس، کلیه جوامع بشری متناسب با مراحل پیشرفت ابزار مادی تولید، ناگزیر هستند، مراحل پنج گانه نظام های کمون های اولیه، برده داری، فئودالی، سرمایه داری و سوسیالیستی را به ترتیب طی کند. به اعتقاد او نظام سوسیالیستی مرحله ای موقت و گذرا برای استقرار نظام اقتصاد کمونیستی است. (نمازی، ۱۳۸۷: ۸۱)

مکتب لیبرالیسم اقتصادی

کلاسیک ها

در اواخر قرن هجده و اوایل قرن نوزدهم میلادی مکتب اقتصادی جدیدی به نام مکتب کلاسیک به وجود آمد. طرفداران این مکتب از تجزیه و تحلیل پدیده ها و مکانیسم های اقتصادی به این نتیجه رسیدند که دولت باید مطلقاً از مداخله در امور اقتصادی اجتناب ورزد و تمام فعالیتها را به بخش خصوصی واگذار کند و خود از این لحاظ ناظری بیش نباشد و بر مکانیسم های آزاد و خودکار بازار اعتماد کند. این مکتب توسط آدام اسمیت و همزمان با پیدایش سرمایه داری صنعتی بنیان گذاری شد. (Blaug; ۱۹۸۷, ۴۱-۴۵) از نظر اسمیت آزادی اقتصادی در آزادی کسب و کار افراد و موسسات به طور مطلق تجلی می یافت و بدین صورت نظام اقتصادی حاصل، نظامی است که در آن تولید کنندگان و مصرف کنندگان عموماً به طور انفرادی و آزادانه به عرضه و تقاضای محصولات و عوامل تولید بازارها می پردازند، دولت ها هم در عرصه اقتصادی مداخله نمی ورزند و جامعه عاری از هرگونه مقررات محدود کننده در مورد تولیدات و مبادلات است و محصولات بین جوامع آزادانه مبادله می شود و انتقال عوامل تولید به همان نحو کاملاً آزادانه صورت می گیرد. (رزمی، ۱۳۷۲: ۷۴)

نئوکلاسیک ها

مکتب نئوکلاسیک ها یا ماژینالیسم، یکی از مکاتب اقتصادی است که با پایه قرار دادن نظریات کلاسیکها، اقتصاد را از سطح کلان به سطح خرد کشید و رفتار فرد و بنگاه تولیدی را مورد تجزیه و تحلیل قرار داد. از طرف دیگر هر دو طرف عرضه و تقاضا را در تجزیه و تحلیل اقتصادی داخل کرد. (E. Roy ; ۲۰۰۲, ۶۰)

نخستین دهه های ۱۸۷۰ و ۱۸۸۰ و به وجود آمدن مشکلات و حتی بحران هایی در اوضاع زندگی اجتماعی - اقتصادی مردم، به ویژه در جوامع سرمایه داری، وجود فقر و اختلاف طبقاتی، شکل گیری کارتل ها و تراست ها

و حاکمیت آنها بر اقتصاد و اجتماع، فقدان یک سیستم حمایتی از کارگران و بسیاری از مشکلات دیگر، همگی حکایت از این امر داشتند که با وجودی که حدود یکصد سال از انقلاب صنعتی و اجرای راه حل های کلاسیک می گذشت، هنوز بسیاری از مشکلات، حل نشده باقی مانده بود. از همین رو زمینه های شکل گیری انقلاب نهایی گرایي به وجود آمد. بی ثباتی مالی کشورهای اروپایی و دیگر کشورهای سرمایه داری از دیگر مسائل و مشکلات این دهه بود به طوری که در خلال بیست سال (۱۸۷۳-۱۸۹۳) بیش از چهار بحران اقتصادی و مالی در آن کشورها به وقوع پیوست. (دادگر، ۱۳۸۳، ۳۵۸: ۳۵۸) نئوکلاسیک ها با وجود داشتن تفاوت هایی با اندیشه کلاسیک، بسیاری از پایه های فکری آن را حفظ کردند. بازارهای رقابتی، نفع شخصی عوامل اقتصادی، اقتصاد غیر متمرکز و دست نامرئی، مفاهیمی بود که در اقتصاد اثباتی، از طرحشان اجتناب می شد و نئوکلاسیک ها وام دار کلاسیک ها بودند. گذشته از این در فرایند ذکر شده حتی نام علم اقتصاد نیز تغییر کرد. به بیان دیگر از ابتدایی ترین عقاید کلاسیک تا سال ۱۷۸۹، برای علم اقتصاد از اصطلاح اقتصاد سیاسی استفاده می شد. اما از آن به بعد و از زمان اندیشه نئوکلاسیک واژه علم اقتصاد به کار برده شد. (Campus ; ۱۹۸۷, ۳۲۳)

در نظریه نئوکلاسیک، به جای توجه به اقتصاد در سطح کل، فرد و واحدهای تولیدی، کانون توجه نهایی گرایان است. نهاییون به تصمیمات فردی، محصول واحدهای تولیدی و این گونه مسائل توجه دارند. همچنین نئوکلاسیک ها فرض میکنند که مردم در ایجاد و برقراری توازن بین آسایش و رنج، اندازه گیری مطلوبیت نهایی کالاهای مختلف و در توازن و تعادل بین نیازهای حال در مقابل نیازهای آینده، عقلایی عمل کنند. از نظر نئوکلاسیک ها، انسان اقتصادی، موجودی است که در هر صورت، به طور منطقی و با روش کاملاً عقلایی در تعقیب منافع شخصی خود که متضمن نفع اجتماعی نیز هست، به فعالیت اقتصادی می پردازد. (قدیری اصلی، ۱۳۶۴، ۱۶۳)

شناخت قلمرو تحقیق

شهرستان شاهین شهر و میمه با مساحتی بالغ بر ۲/۶۱۰۵ کیلومتر مربع از شمال به استان مرکزی، از شرق به شهرستان های کاشان، نظنز و برخوار، از جنوب به شهرستان اصفهان و از غرب به شهرستان های نجف آباد، خمینی شهر و گلپایگان محدود می شود. این شهرستان دارای دو بخش مرکزی و میمه و ۶ شهر به نامهای: شاهین شهر، گز برخوار، میمه، وزوان، لای بید و شهر گرگاب و ۱۹ روستا به نامهای: اذان، زیادآباد، حسن رباط، لوشاب، موته، ونداده، خسروآباد، سعیدآباد، مرآوند، قاسم آباد، چغاده، رباط آغاکمال، باغمیران، سُه، کلهرود، دهلر، بیدشک، مورچه خورت و جهادآباد می باشد.

شاهین شهر مرکز بخش مرکزی و مرکز شهرستان و شهر میمه مرکز بخش میمه می باشد. بخش مرکزی شامل شهرهای شاهین شهر، گز برخوار و گرگاب و بخش میمه شامل شهرهای میمه، وزوان و لای بید است.

دهستان مورچه خورت با مرکزیت روستای مورچه خورت و دهستان برخوار غربی به مرکزیت روستای جهادآباد در بخش مرکزی و دهستان ونداده با مرکزیت روستای ونداده و دهستان زرکان با مرکزیت روستای حسن رباط در بخش میمه واقع شده اند. (<http://shahinshahrmeimeh.gov.ir>)

اهداف و دستاوردهای تحقیق

- ۱- بررسی زمینه های پیوند اجتماعات روستایی با اقتصاد مقاومتی.
- ۲- بررسی و تعیین اقدامات لازم برای تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی در اجتماعات روستایی مورد مطالعه.
- ۳- تعیین میزان نقش عوامل اجتماعی- فرهنگی چون(اصلاح نظام آموزشی،اصلاح نظام تبلیغاتی،گفتمان سازی، رواج سبک زندگی جهادی و.....) در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی در اجتماعات روستایی.
- ۴- تعیین میزان نقش عوامل اقتصادی چون (حمایت از فعالان اقتصادی، ایجاد اشتغال و کارآفرینی، ایجاد و گسترش مشاغل خانگی، افزایش تولید داخلی و نهاده ها و کالاهای اساسی، هدفمند سازی یارانه ها در جهت افزایش تولید، توانمند سازی نیروی کار و...) در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی.

فرضیه تحقیق

- اجتماعات روستایی نقش موثری در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی دارند.

سوالات تحقیق

- ۱- اجتماعات روستایی و اقتصاد مقاومتی چگونه با هم پیوند می خورند؟
- ۲- برای تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی در اجتماعات روستایی چه اقداماتی باید انجام گیرد؟
- ۳- نقش عوامل اجتماعی- فرهنگی چون(اصلاح نظام آموزشی، اصلاح نظام تبلیغاتی، گفتمان سازی، رواج سبک زندگی جهادی و.....) در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی در اجتماعات روستایی به چه میزان است؟
- ۴- نقش عوامل اقتصادی چون (حمایت از فعالان اقتصادی، ایجاد اشتغال و کارآفرینی، ایجاد و گسترش مشاغل خانگی، افزایش تولید داخلی و نهاده ها و کالاهای اساسی، هدفمند سازی یارانه ها در جهت افزایش تولید، توانمند سازی نیروی کار و...) در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی در اجتماعات روستایی به چه میزان است؟

روش و ابزار تحقیق

پژوهش حاضر بر اساس هدف، کاربردی است. همچنین این پژوهش از نوع پیمایشی - توصیفی می باشد. جهت جمع آوری مبنای نظری از روش اسنادی-کتابخانه‌ای استفاده خواهد شد. همچنین ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش پرسشنامه است که بر اساس طیف پنج گزینه ای لیکرت تنظیم می گردد. همچنین به منظور انجام محاسبات پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده می شود. در ادامه و جهت تعیین حجم نمونه به روش کوکران تعداد ۳۹۵ پرسشنامه به نسبت جمعیت(معادل ۳/۱۸ درصد کل جمعیت)، میان ساکنین

۱۹ روستای بالای ده خانوار شهرستان شاهین شهر و میمه توزیع می شود، خاطر نشان می سازد مجموع جمعیت ساکن در نقاط روستایی شهرستان مذکور طبق نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰ معادل ۱۲۴۱۲ نفر در ۳۹۷۷ خانوار روستایی می باشد. جامعه‌ی آماری این پژوهش را نقاط روستایی بالای ۱۰ خانوار مستقر در شهرستان شاهین شهر و میمه تشکیل میدهد.

بعد از تحلیل پرسشنامه از طریق SPSS میزان آلفای کرونباخ متغیرها برآورد گردیده که بیانگر میزان قابلیت اطمینان نسبتاً بالای پرسشنامه است. در نهایت برای تجزیه و تحلیل و آزمون سوالات و فرضیات تحقیق از نرم افزار SPSS استفاده میگردد.

حجم نمونه و روش محاسبه آن

در این پژوهش برای محاسبه‌ی حجم نمونه از فرمول کوکران (با سطح اطمینان ۱/۹۶ ، احتمال وجود و عدم وجود صفت مورد نظر در جامعه ۰/۵ و درجه‌ی اطمینان یا میزان خطای ۵٪) ، حجم نمونه‌ی ایده‌آل با رقمی معادل ۳۹۵ نفر به دست آمده است. این تعداد نمونه به نسبت جمعیت ساکن در هر یک از نقاط روستایی مورد مطالعه به آن‌ها تخصیص و توزیع پرسشنامه به گونه‌ای کاملاً تصادفی صورت خواهد گرفت.

معادله

شماره (۱) رابطه آماری کوکران

$$n = \frac{\frac{t^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \left(\frac{t^2 pq}{d^2} - 1 \right)}$$

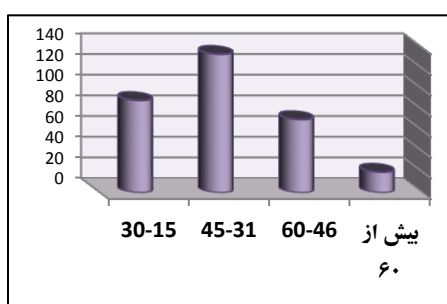
در این رابطه n=حجم نمونه، N=حجم جامعه، ۱/۹۶ «ندازه متغیر در توزیع نرمال» d=۰/۵ «درصد توزیع صفت مورد نظر در جامعه» p=۵/۰ «درصد افراد فاقد صفت مورد نظر در جامعه» q=۰/۰۵ «تفاضل نسبت واقعی صفت در جامعه با میزان تخمین محقق برای وجود آن صفت در جامعه» سطح اطمینان ۹۵٪ و احتمال خطای ۵ درصد تعریف شده است.

تجزیه و تحلیل اطلاعات (نتایج توصیفی و استنباطی)

در این بخش از تجزیه و تحلیل آماری به بررسی چگونگی توزیع نمونه‌های آماری از حیث متغیرهای جمعیت‌شناختی همچون سن، وضعیت شغلی و میزان تحصیلات پرداخته شده است. در جداول شماره‌ی (۳) تا (۵) یافته‌های جمعیت‌شناختی تحقیق شامل سن، وضعیت شغلی و میزان تحصیلات به همراه نمودارهای آماری آنها نشان داده شده است.

توزیع فراوانی سن پاسخگویان

شکل شماره (۱): نمودار توصیفی مربوط به سن

جدول شماره (۳): جدول توصیفی مربوط به سن

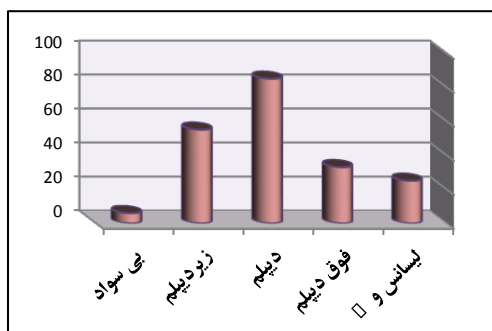
گروه سنی	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
۱۵-۳۰	۸۹	۲۸/۶	۲۸/۶
۳۱-۴۵	۱۳۴	۴۲/۹	۷۱/۴
۴۶-۶۰	۷۱	۲۲/۷	۹۴/۱
بیش از ۶۰	۲۰	۵/۹	۱۰۰

آمار توصیفی مربوط به سن در جدول شماره نشان می‌دهد که بیشترین فراوانی مشاهده شده مربوط به گروه ۳۱ تا ۴۵ سال با حدود ۴۳ درصد و پس از آن گروه ۱۵ تا ۳۰ سال با حدود ۲۹ درصد می‌باشد. کمترین فراوانی مشاهده شده بیش از ۶۰ سال با حدود ۶ درصد می‌باشد.

توزیع فراوانی سطح تحصیلات پاسخگویان

جدول شماره (۴): سطح تحصیلات پاسخگویان

شکل شماره (۲): نمودار سطح تحصیلات پاسخگویان

سطح تحصیلات	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
بی سواد	۹	۲/۹	۲/۹
زیردیپلم	۸۵	۲۷	۲۹/۹
دیپلم	۱۳۱	۴۱/۷	۷۱/۶
فوق دیپلم	۵۱	۱۶/۲	۸۷/۷
لیسانس و بالاتر	۳۸	۱۲/۳	۱۰۰

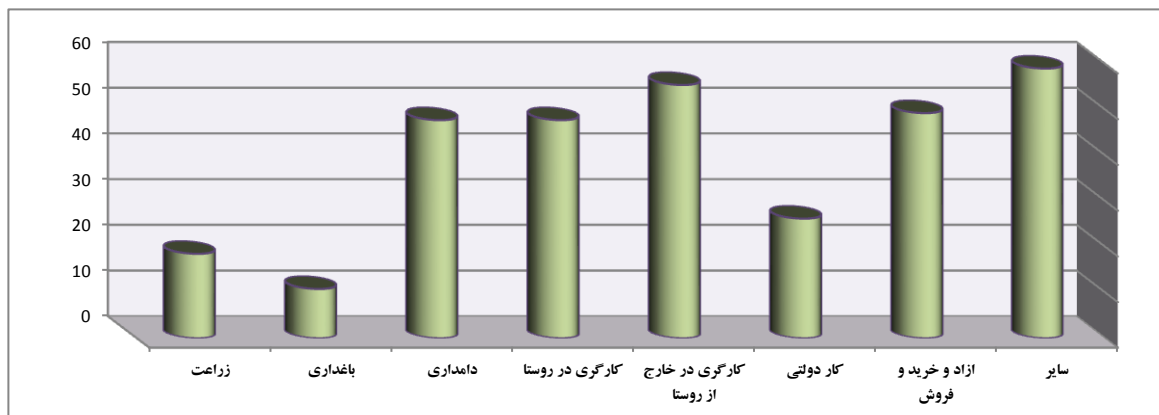
آمار توصیفی مربوط به تحصیلات در جدول شماره (۲-۴) نشان داده شده است. با توجه به جدول و نمودار فوق بیشترین فراوانی مشاهده شده مربوط به گروه دیپلم با حدود ۴۲ درصد و کمترین آن گروه بی سواد با حدود ۳ درصد می باشد.

توزیع فراوانی شغل اصلی سرپرست خانوار پاسخگویان

جدول شماره ۵ (۵): جدول توصیفی مربوط به شغل اصلی سرپرست

شغل اصلی سرپرست	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
زراعت	۱۸	۶	۶
باغداری	۱۱	۳/۵	۹/۵
دامداری	۴۸	۱۵/۶	۲۵/۱
کارگری در روستا	۴۸	۱۵/۶	۴۰/۷
کارگری در خارج از روستا	۵۵	۱۸/۱	۵۸/۸
کار دولتی	۲۶	۸/۵	۶۷/۳
آزاد و خرید و فروش	۴۹	۱۶/۱	۸۳/۴
سایر	۵۹	۱۶/۶	۱۰۰

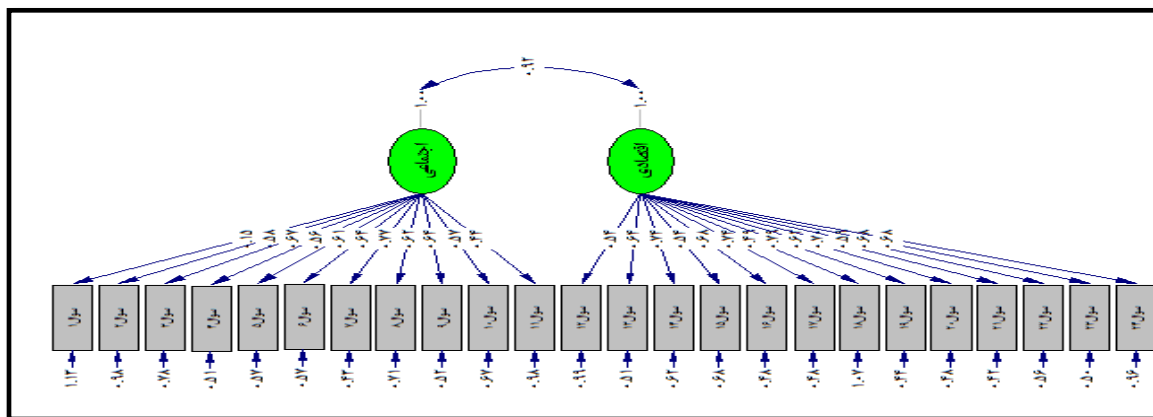
شکل شماره ۳ (۳): نمودار توصیفی مربوط به شغل اصلی سرپرست

با توجه به نمودار و جدول فوق شغل اصلی سرپرست خانواده افراد مورد مطالعه نشان داده شده است. بر این اساس گروه کارگری در خارج از روستا با حدود ۱۸ درصد بیشترین فراوانی و گروه باغداری با ۳/۵ درصد کمترین فراوانی مشاهده شده را به خود اختصاص داده اند.

یافته‌های استنباطی مربوط به سوالات پژوهش

شکل شماره (۴): تحلیل عاملی تاییدی پرسشنامه

پرسش اول: اجتماعات روستایی و اقتصاد مقاومتی چگونه با هم پیوند می‌خورند؟
ابتدا معناداری هر یک از ابعاد مورد بررسی و سوالات تشکیل دهنده آن بعد را در ارتباط با اقتصاد مقاومتی بررسی می‌شود. براین اساس از معادلات ساختاری استفاده می‌گردد.

جدول شماره (۶): جدول بررسی شاخصهای برازش مولفه

نام شاخص	مقدار استاندارد	مقدار شاخص در مدل	نتیجه گیری
درجه آزادی	-	۲۵۱	-
آماره کای دو	-	۵۱۱/۸۴	-
χ^2/df	بیشتر از ۰ و کمتر از ۳	۲/۰۳	برازش مدل مناسب است
سطح معناداری	بیشتر از ۰.۰۵	۰.۰۷	برازش مدل مناسب است
جی.اف.ای	بیشتر از ۰.۹	۰.۹۹	برازش مدل مناسب است
ان.اف.ای	بیشتر از ۰.۹	۰.۹۸	برازش مدل مناسب است
سی.اف.ای	بیشتر از ۰.۹	۰.۹۸	برازش مدل مناسب است
از.ام.اس.بی.ای	کمتر از ۰.۱	۰.۰۷۱	برازش مدل مناسب است

جدول فوق مقادیر مهم‌ترین شاخص‌های برازش مدل را نشان داد. همان‌گونه که مشخص و نمایان است، همه شاخص‌ها در این مرحله حد مطلوب و مورد نیاز را برآورده ساخته‌اند و این به معنای پشتیبانی داده‌ها از مدل تحقیق است. به عبارت دیگر مدل تحقیق با نمودار گرافیکی حاضر، قابل قبول بوده و می‌توان در مرحله بعد به ارزیابی فرضیه‌های تحقیق پرداخت. پس از برازش مدل، برای سنجش مناسب بودن داده‌های پژوهش و یا به عبارتی دیگر برای بررسی این موضوع که آیا سؤالات تحقیق که برای سنجش متغیرهای پژوهش مورد استفاده قرار گرفته‌اند، به درستی انتخاب و طراحی شده‌اند یا خیر، از بار عاملی هر کدام از متغیرها استفاده می‌گردد. بار عاملی نشان‌دهنده میزانی است که بر روی متغیر پنهان بار می‌شوند. این مقدار بیانگر تغییرات واریانس هر کدام از شاخص‌های اندازه‌گیری آشکار هستند که توسط متغیر پنهان تبیین می‌گردند. مقایسه این مقدار با عدد حداقل ۰/۵ به تصمیم‌گیری در مورد ماندگار بودن متغیر مشاهده شده کمک می‌نماید. به عبارتی پژوهش‌گر باید در ارتباط با حذف متغیرهای مشاهده شده با مقادیر کمتر از ۰/۵، تصمیم‌گیری نماید و به این ترتیب به ارزیابی روایی سازه‌های خود می‌پردازد. خروجی‌های نرم‌افزار لیزرل در این مرحله را در جدول زیر مشاهده می‌نمایید. به منظور نشان دادن معناداری هر کدام از پارامترهای مدل از آماره t استفاده می‌شود. این آماره از نسبت ضریب هر پارامتر به خطای انحراف معیار آن پارامتر بدست می‌آید که میبایستی در آزمون t بزرگتر از ۲ و در آزمون Z بزرگتر از ۱.۹۶ باشد تا این تخمینها از لحاظ آماری معنادار شود با توجه به خروجی لیزرل میزان t محاسبه شده در کلیه متغیرها بزرگتر از ۲ میباشد بنابراین کلیه تخمینهای ارائه شده از لحاظ آماری معنادار می‌باشند.

جدول شماره (۷): میزان آماره های تی پرسشها

پرسش	آماره t
۱	۵/۸۵
۲	۷/۳۵
۳	۹/۱۰
۴	۹/۳۰
۵	۹/۵۲
۶	۹/۹۰
۷	۱۲/۴۱
۸	۸/۴۳
۹	۱۰/۲۶
۱۰	۸/۵۶
۱۱	۵/۸۹
۱۲	۶/۶۶
۱۳	۱۰/۴۹
۱۴	۱۰/۸۵
۱۵	۸/۱۵
۱۶	۱۱/۱۷
۱۷	۱۱/۷۴
۱۸	۶/۱۲
۱۹	۱۲/۵۴
۲۰	۱۰/۲۶
۲۱	۱۱/۸۵
۲۲	۹/۴۴
۲۳	۱۰/۵۴
۲۴	۸/۵۶

با توجه به معناداری هر یک از سؤالات در تحقیق و نرمال بودن داده‌های تحقیق در این متغیر جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون پارامتریک تی تک نمونه‌ای استفاده شد.

$$\begin{cases} H^0 : \mu \leq 3 \\ H^1 : \mu > 3 \end{cases}$$

جدول شماره (۸): آزمون تی تک نمونه‌ای جهت بررسی نقش اجتماعات روستایی

میانگین	آماره t	درجه آزادی	معناداری دوطرفه	تفاوت میانگین	حد پائین	حد بالا
۳/۷۴	۱۶/۳۸	۳۱۳	۰/۰۰۰	۰/۷۴	۰/۶۵	۰/۸۴

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که میانگین نقش اجتماعات روستایی برابر با ۳/۷۴ بدست آمد، همچنین سطح معناداری (P_Value) کوچکتر از ۵ درصد ($p < 0.05$) و تی محاسبه شده بزرگتر از تی جدول (۱/۹۶) در سطح اطمینان ۹۵ درصد بدست آمد، بنابراین فرضیه صفر رد و فرضیه مقابل مبنی بر مشارکت روستاییان در اقتصاد مقاومتی در سطح بالاتر از ۳ (متوسط) قرار دارد مورد تایید قرار گرفت. یعنی اجتماعات روستایی و اقتصاد مقاومتی با یکدیگر پیوند دارند و این پیوند مثبت است.

پرسش دوم: برای تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی در اجتماعات روستایی چه اقداماتی باید انجام گیرد؟ با توجه به نرمال بودن داده‌های تحقیق در این متغیر جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون پارامتریک تی تک‌نمونه‌ای استفاده شد.

$$\begin{cases} H^0 : \mu \leq 3 \\ H^1 : \mu > 3 \end{cases}$$

جدول شماره (۹): آزمون تی تک نمونه‌ای جهت بررسی نقش هر یک از اقدامات

پرسش اصلی	میانگین	آماره t	درجه آزادی	معناداری دوطرفه	تفاوت میانگین	حد پائین	حد بالا
۱	۲/۶۵	-۴/۲۶	۳۱۳	۰/۰۰۰	-۰/۳۴	-۰/۴۹	-۰/۲۰
۲	۳/۱۸	۲/۲۶	۳۱۳	۰/۰۰۰	۰/۱۸	۰/۰۲	۰/۳۴
۳	۳/۵۰	۶/۵۱	۳۱۳	۰/۰۰۰	۰/۵۰	۰/۳۵	۰/۶۶
۴	۳/۷۵	۱۱/۷۶	۳۱۳	۰/۰۰۰	۰/۷۵	۰/۶۲	۰/۸۷
۵	۳/۴۹	۷/۱۵	۳۱۳	۰/۰۰۰	۰/۴۹	۰/۳۵	۰/۶۲
۶	۳/۵۹	۸/۵۳	۳۱۳	۰/۰۰۰	۰/۵۹	۰/۴۵	۰/۷۳
۷	۳/۷۲	۱۰/۱۶	۳۱۳	۰/۰۰۰	۰/۷۲	۰/۵۸	۰/۸۶
۸	۳/۷۲	۹/۷۶	۳۱۳	۰/۰۰۰	۰/۷۲	۰/۵۷	۰/۸۶
۹	۳/۹۴	۱۳/۸۰	۳۱۳	۰/۰۰۰	۰/۹۴	۰/۸۱	۱/۰۸
۱۰	۴/۰۶	۱۵/۱۹	۳۱۳	۰/۰۰۰	۱/۰۶	۰/۹۳	۱/۲۰
۱۱	۳/۳۷	۴/۸۵	۳۱۳	۰/۰۰۰	۰/۳۷	۰/۲۲	۰/۵۲
۱۲	۳/۸۷	۱۰/۸۵	۳۱۳	۰/۰۰۰	۰/۸۷	۰/۷۱	۱/۰۳
۱۳	۳/۷۴	۱۱/۰۴	۳۱۳	۰/۰۰۰	۰/۷۴	۰/۶۱	۰/۸۸
۱۴	۳/۶۷	۸/۸۹	۳۱۳	۰/۰۰۰	۰/۶۷	۰/۵۲	۰/۸۲

۰/۹۷	۰/۶۹	۰/۸۳	۰/۱۰۰۰	۳۱۳	۱۲/۱۰	۳/۸۳	۱۵
۱/۰۲	۰/۷۶	۰/۸۹	۰/۱۰۰۰	۳۱۳	۱۳/۸۴	۳/۸۹	۱۶
۰/۹۷	۰/۶۹	۰/۸۳	۰/۱۰۰۰	۳۱۳	۱۱/۸۴	۳/۸۳	۱۷
۰/۶۶	۰/۳۴	۰/۵۰	۰/۱۰۰۰	۳۱۳	۶/۳۱	۳/۵۰	۱۸
۱/۰۳	۰/۷۵	۰/۸۹	۰/۱۰۰۰	۳۱۳	۱۲/۵۵	۳/۸۹	۱۹
۰/۸۸	۰/۶۲	۰/۷۵	۰/۱۰۰۰	۳۱۳	۱۱/۴۵	۳/۷۵	۲۰
۰/۹۸	۰/۷۲	۰/۸۵	۰/۱۰۰۰	۳۱۳	۱۲/۹۰	۳/۸۵	۲۱
۰/۹۳	۰/۶۷	۰/۸۰	۰/۱۰۰۰	۳۱۳	۱۲/۱۳	۳/۸۰	۲۲
۱	۰/۷۳	۰/۸۷	۰/۱۰۰۰	۳۱۳	۱۲/۷۸	۳/۸۷	۲۳
۰/۷۷	۰/۴۴	۰/۶۰	۰/۱۰۰۰	۳۱۳	۷/۳۱	۳/۶۰	۲۴

نتایج جدول فوق تمامی اقدامات تعیین شده در پرسشنامه با سطح متوسط (۳) تفاوت معنی داری دارند. با توجه به اینکه حد بالا و حد پایین مثبت است (بجز سوال ۱) میانگین مشاهده شده بیشتر از حد متوسط می باشد. لذا می توان گفت تمام موارد پیشنهادی در پرسشنامه در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی دارای تاثیر می باشند.

- اولویت بندی اقدامات مرتبط با نقش اجتماعات روستایی در اقتصاد مقاومتی چگونه است؟

آزمون فریدمن برای بررسی یکسان بودن و اولویت بندی (رتبه بندی) تعدادی از متغیرهای وابسته توسط افراد استفاده می شود (مؤمنی، ۱۳۸۶).

بر این مبنا نتایج حاصل از اعمال آزمون فریدمن بصورت مندرج در جدول شماره ۱۰ مشاهده می شود:

جدول شماره (۱۰): نتایج آزمون فریدمن (میانگین رتبه‌های متغیرها)

شماره سوال	متغیرها	میانگین رتبه
۱	به نظر شما آگاهی اهالی روستا از اهداف اقتصاد مقاومتی تا چه میزان می باشد؟	۶/۵۰
۲	اهداف اقتصاد مقاومتی تا چه میزان با خواسته ها و نیازهای روستاییان مطابقت دارد؟	۹/۱۲
۳	به نظر شما تنظیم برنامه های خاص در زمینه مهارت افزایی و فراهم آوردن امکانات آموزش های فنی و حرفه ای کوتاه مدت افراد روست در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟	۱۱/۲۳
۴	به نظر شما بالا بردن سطح آگاهی اجتماعات روستایی از اهداف اقتصاد مقاومتی تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟	۱۲/۹۱

ادامه جدول شماره (۱۰): نتایج آزمون فریدمن (میانگین رتبه‌های متغیرها)		
۱۱/۱۵	به نظر شما اصلاح الگوی مصرف توسط الگوی ایرانی-اسلامی نقشی موثر در جهت اهداف اقتصاد مقاومتی دارد؟	۵
۱/۸۵	به نظر شما انجام فعالیت های مشارکتی و حضور در عرصه های اجتماعی نقش مهمی در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی دارد؟	۶
۱۲/۷۰	به نظر شما اصلاح نظام آموزشی در روستا تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار است؟	۷
۱۲/۹۳	به نظر شما کاهش فاصله طبقاتی در روستا تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار است؟	۸
۱۴/۴۵	به نظر شما آموزش عمومی روستاییان تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار است؟	۹
۱۵/۶۲	به نظر شما عوامل و زیرساخت های اجتماعی و خدمات تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟	۱۰
۱۰/۲۲	به نظر شما سنت ها و اعتقادات روستاییان تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی و عدم تحقق آن موثر است؟	۱۱
۱۴/۱۸	به نظر شما پایین بودن قیمت محصولات کشاورزی و روستایی، عدم دسترسی به بازارهای مناسب و ناتوانی در فعالیت های بازاریابی، وجود دلالتان و واسطه های شهری تا چه اندازه در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟	۱۲
۱۲/۸۱	به نظر شما مدیریت مصرف در خانواده و آحاد مردم تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار است؟	۱۳
۱۲/۳۲	به نظر شما برنامه ریز مدون به ویژه در ساماندهی زمین تا چرخ میزان در اجرایی شدن اهداف اقتصاد مقاومتی به ویژه در بخش کشاورزی تاثیر گذار می باشد؟	۱۴
۱۳/۷۶	به نظر شما تشویق سرمایه گذاران بخش خصوصی برتی ورود به کشاورزی با راهکارهای تشویقی و ایجاد انگیزه بیشتر آنها ب اعطای تسهیلات کم بهره، معافیت های مالیاتی و ... تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟	۱۵
۱۴/۲۸	به نظر شما توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه روستایی به ویژه طبقات کم درآمد و متوسط روستا در فعالیتهای اقتصادی با تاکید بر ارتقا درآمد تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار است؟	۱۶

ادامه جدول شماره (۱۰): نتایج آزمون فریدمن (میانگین رتبه‌های متغیرها)		
۱۳/۴۷	به نظر شما افزایش تولیدات ملی و کالاهای اساسی به ویژه در بخش کشاورزی تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟	۱۷
۱۱/۲۴	به نظر شما هدفمند سازی یارانه ها تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟	۱۸
۱۴/۲۲	به نظر شما پرورش نیروهای انسانی مجرب در زمینه اقتصاد کشاورزی تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟	۱۹
۱۲/۵۹	به نظر شما سیاستهای حمایتی کشاورزی تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟	۲۰
۱۳/۵۶	به نظر شما طرفداری و حمایت از توسعه کارآفرینی اقتصادی و نقش افراد در تولیدات داخلی تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟	۲۱
۱۳/۲۷	به نظر شما ایجاد تعاونی های کسب و کار محلی تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟	۲۲
۱۳/۹۰	آیا برخورداری از نیروی انسانی متعهد و کارآمد برای پیشرفت گامی موثر در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی می باشد؟	۲۳
۱۱/۷۰	به نظر شما احیاء توانمند سازی زنان روستایی و ایجاد اشتغال خانگی در جهت احیاء صنایع دستی تا چه حد در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی موثر است؟	۲۴

جدول شماره (۱۱): نتایج آزمون فریدمن (نتیجه معناداری)

کای دو χ^2	درجه آزادی	معناداری	میزان خطا	نتیجه آزمون
۴۱۰/۸۶۱	۲۳	۰/۰۰۰	۰/۰۵	رد فرض صفر

نتایج آزمون فریدمن دارای دو خروجی است. خروجی اول جدول فوق آمار توصیفی است که میانگین رتبه‌های هر متغیر را نشان می‌دهد. هر چقدر میانگین رتبه‌ها بزرگتر باشد، اهمیت آن متغیر بیشتر است. بنابراین می‌توان گفت، به نظر روستائیان عوامل و زیرساخت‌های اجتماعی و خدمات با میانگین رتبه (۱۵/۶۲) دارای بیشترین تاثیر و اهمیت را در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی می‌باشد. خروجی دوم جدول (۱۳-۴) به ترتیب، مقدار آماره کای دو، درجه آزادی و سطح معناداری را ارائه می‌کند. به دلیل اینکه مقدار پی‌ویولینو کمتر از مقدار خطای ۰/۰۵ است ($p < 0.05$)، ادعای یکسان بودن میانگین رتبه‌های متغیرها پذیرفته نمی‌شود.

سوال سوم: نقش عوامل اجتماعی-فرهنگی در تحقق اقتصاد مقاومتی در اجتماعات روستایی به چه میزان است؟ با توجه به نرمال بودن داده‌های تحقیق در این متغیر جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون پارامتریک تی تک‌نمونه‌ای استفاده شد.

$$\begin{cases} H^0 : \mu \leq 3 \\ H^1 : \mu > 3 \end{cases}$$

جدول شماره (۱۲): آزمون تی تک نمونه‌ای جهت بررسی نقش عوامل اجتماعی-فرهنگی

میانگین	آماره t	درجه آزادی	معناداری دوطرفه	تفاوت میانگین	حد پایین	حد بالا
۳/۵۴	۱۲/۳۴	۳۱۳	۰/۰۰۰	۰/۵۴	۰/۴۵	۰/۶۳

با توجه به اینکه سطح معناداری بدست آمده در حدود صفر می باشد لذا میانگین در حد متوسط نیست و از آنجائیکه حد پایین و حد بالا مثبت می باشد لذا میانگین بیشتر از ۳ می باشد. لذا نقش عوامل اجتماعی و فرهنگی معنی دار می باشد.

- اولویت‌بندی اقدامات مرتبط با عوامل اجتماعی-فرهنگی چگونه است؟

به منظور بررسی یکسان بودن و اولویت بندی (رتبه بندی) اقدامات مرتبط با عوامل اجتماعی-فرهنگی در اقتصاد مقاومتی نیز از آزمون فریدمن استفاده شده است. بر این مبنا نتایج حاصل در جدول زیر مشاهده می گردد:

جدول شماره (۱۳): نتایج آزمون فریدمن (میانگین رتبه‌های متغیرها)

شماره سوال	متغیرها	میانگین رتبه
۱	به نظر شما آگاهی اهالی روستا از اهداف اقتصاد مقاومتی تا چه میزان می باشد	۳/۵۰
۲	اهداف اقتصاد مقاومتی تا چه میزان با خواسته ها و نیازهای روستاییان مطابقت دارد	۴/۷۷
۳	آیا تنظیم برنامه‌های خاص در مهارت افزایی و آموزش های فنی و حرفه ای در جهت تحقق اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟	۵/۸۵
۴	بالا بردن سطح آگاهی اجتماعات روستایی از اهداف اقتصاد مقاومتی تا چه میزان در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟	۵/۷۴
۵	به نظر شما اصلاح الگوی مصرف توسط الگوی ایرانی-اسلامی نقشی موثر در جهت اهداف اقتصاد مقاومتی دارد؟	۵/۴۴

ادامه جدول شماره (۱۳): نتایج آزمون فریدمن (میانگین رتبه‌های متغیرها)		
۶	به نظر شما انجام فعالیت های مشارکتی و حضور در عرصه های اجتماعی نقش مهمی در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی دارد؟	۶/۱۱
۷	به نظر شما اصلاح نظام آموزشی در روستا تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار است؟	۶/۵۰
۸	به نظر شما کاهش فاصله طبقاتی در روستا تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار است؟	۶/۵۷
۹	به نظر شما آموزش عمومی روستاییان تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار است؟	۷/۲۷
۱۰	به نظر شما عوامل و زیرساخت های اجتماعی و خدمات تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟	۷/۶۵
۱۱	به نظر شما سنت ها و اعتقادات روستاییان تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی و عدم تحقق آن موثر است؟	۵/۴۴

جدول شماره (۱۴): نتایج آزمون فریدمن (نتیجه معناداری)

کای دو χ^2	درجه آزادی	معناداری	میزان خطا	نتیجه آزمون
۳۰۱	۱۰	۰/۰۰۰	۰/۰۵	رد فرض صفر

نتایج آزمون فریدمن دارای دو خروجی است. خروجی اول جدول (۱۲) آمار توصیفی است که میانگین رتبه‌های هر متغیر را نشان می‌دهد. هر چقدر میانگین رتبه‌ها بزرگتر باشد، اهمیت آن متغیر بیشتر است. بنابراین می‌توان گفت از نظر روستائیان، عوامل و زیرساخت های اجتماعی و خدماتی با میانگین (۷/۶۵) دارای اهمیت بیشتر و رتبه بالاتری در تحقق اهداف اجتماعی- فرهنگی اقتصاد مقاومتی نسبت به سایر فعالیت‌ها می‌باشند. خروجی دوم جدول (۱۳) به ترتیب، مقدار آماره کای دو، درجه آزادی و سطح معناداری را ارائه می‌کند. به دلیل اینکه مقدار پی ویو کمتر از مقدار خطای ۰/۰۵ است ($p < 0.05$)، ادعای یکسان بودن میانگین رتبه‌های متغیرها پذیرفته نمی‌شود.

سوال چهارم: نقش عوامل اقتصادی در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی در اجتماعات روستایی به چه میزان است؟ با توجه به نرمال بودن داده‌های تحقیق در این متغیر جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون پارامتریک تی تک نمونه‌ای استفاده شد.

$$\begin{cases} H^0 : \mu \leq 3 \\ H^1 : \mu > 3 \end{cases}$$

جدول شماره (۱۵): آزمون تی تک نمونه‌ای جهت بررسی نقش عوامل اقتصادی

میانگین	آماره t	درجه آزادی	معناداری دوطرفه	تفاوت میانگین	حد پائین	حد بالا
۳/۷۷	۱۵/۸۷	۳۱۳	۰/۰۰۰	۰/۷۷	۰/۶۷	۰/۸۶

با توجه به اینکه سطح معناداری بدست آمده در حدود صفر می باشد لذا میانگین در حد متوسط نیست و از آنجائیکه حد پائین و حد بالا مثبت می باشد لذا میانگین بیشتر از ۳ می باشد. لذا نقش عوامل اقتصادی معنی دار می باشد.

- اولویت‌بندی اقدامات مرتبط با نقش عوامل اقتصادی چگونه است؟

در اولویت بندی اقدامات مرتبط با نقش عوامل اقتصادی در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی مجدداً با کاربرد آزمون فریدمن نتایج مندرج در جدول شماره ۱۶ حاصل شد.

جدول شماره (۱۶): نتایج آزمون فریدمن (میانگین رتبه‌های متغیرها)

شماره سوال	متغیرها	میانگین رتبه
۱۲	به نظر شما پایین بودن قیمت محصولات کشاورزی و روستایی، عدم دسترسی به بازارهای مناسب و ناتوانی در فعالیت های بازاریابی، وجود دلالان و واسطه های شهری تا چه اندازه در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟	۷/۵۷
۱۳	به نظر شما مدیریت مصرف در خانواده و آحاد مردم تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار است؟	۶/۸۷
۱۴	به نظر شما برنامه‌ریزی مدون به ویژه در ساماندهی زمین تا چه میزان در اجرایی شدن اهداف اقتصاد مقاومتی به ویژه در بخش کشاورزی تاثیر گذار می باشد؟	۶/۴۶
۱۵	به نظر شما تشویق سرمایه گذاران بخش خصوصی برای ورود به کشاورزی با راهکارهای تشویقی و ایجاد انگیزه‌ی بیشتر آنها با اعطای تسهیلات کم بهره، معافیت های مالیاتی و ... تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟	۷/۳۵

ادامه جدول شماره (۱۶): نتایج آزمون فریدمن (میانگین رتبه‌های متغیرها)	
۷/۶۱	به نظر شما توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه روستایی به ویژه طبقات کم درآمد و متوسط روستا در فعالیتهای اقتصادی با تاکید بر ارتقا درآمد تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار است؟
۷/۱۵	به نظر شما افزایش تولیدات ملی و کالاهای اساسی به ویژه در بخش کشاورزی تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟
۶/۰۱	به نظر شما هدفمند سازی پارانه ها تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟
۷/۵۹	به نظر شما پرورش نیروهای انسانی مجرب در زمینه اقتصاد کشاورزی تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟
۶/۶۲	به نظر شما سیاستهای حمایتی کشاورزی تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟
۷/۱۸	به نظر شما طرفداری و حمایت از توسعه کارآفرینی اقتصادی و نقش افراد در تولیدات داخلی تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟
۷/۰۷	به نظر شما ایجاد تعاونی های کسب و کار محلی تا چه میزان در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی تاثیر گذار می باشد؟
۷/۳۲	به نظر شما برخورداری از نیروی انسانی متعهد و کارآمد و دارای عزم راسخ برای پیشرفت گامی موثر در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی می باشد؟
۶/۲۰	به نظر شما احیاء توانمند سازی زنان روستایی و ایجاد اشتغال خانگی در جهت احیاء صنایع دستی تا چه حد در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی موثر است؟

جدول شماره (۱۷) نتایج آزمون فریدمن (نتیجه معناداری)

کای دو χ^2	درجه آزادی	معناداری	میزان خطا	نتیجه آزمون
۵۸/۶۹۵	۱۲	۰/۰۰۰	۰/۰۵	رد فرض صفر

نتایج آزمون فریدمن دارای دو خروجی است. خروجی اول جدول (۱۶) آمار توصیفی است که میانگین رتبه‌های هر متغیر را نشان می‌دهد. هر چقدر میانگین رتبه‌ها بزرگتر باشد، اهمیت آن متغیر بیشتر است. بنابراین می‌توان گفت، از نظر روستائیان در بین عوامل اقتصادی پایین بودن قیمت محصولات کشاورزی و روستایی، عدم

دسترسی به بازارهای مناسب و ناتوانی در فعالیت های بازاریابی، وجود دلالتان و واسطه های شهری با میانگین رتبه (۷/۵۷) از جمله مهمترین موانع در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی می باشند.

خروجی دوم جدول (۱۶) به ترتیب، مقدار آماره کای دو، درجه آزادی و سطح معناداری را ارائه می کند. به دلیل اینکه مقدار پی ویو کمتر از مقدار خطای ۰/۰۵ است ($p < 0.05$)، ادعای یکسان بودن میانگین رتبه های متغیرها پذیرفته نمی شود.

نتیجه گیری و پیشنهادات

بر اساس یافته های پژوهش و با توجه به قابلیت های بالقوه و بالفعل در قلمرو تحقیق و مزیت های نسبی در هر یک از سکونتگاه های روستایی مستقر در سطح شهرستان، اجتماعات ساکن در نقاط روستایی مورد مطالعه می توانند نقشی موثر در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی از طریق تولید و اشتغال ایفا نمایند. مع الوصف شناخت این توانها و برنامه ریزی در راستای بهره گیری و معرفی و عرضه آنها در گستره ملی و بین المللی گامی بزرگ و مهم در راستای تسریع در تحقق آرمانهای اقتصاد مقاومتی می باشد.

بر این مبنا پیشنهادات اجرایی زیر می تواند تسهیل گر این مهم در فرایند نیل به اهداف و توسعه پایدار و درونزا باشد؛

۱. نقطه آغازین اقتصاد مقاومتی، سیاست گذاری و فرهنگ سازی برای اصلاح الگوی مصرف و ایجاد یک باور عمومی در بین برنامه ریزان و مسئولین اجرایی و اقتصادی کشور در جهت حمایت همه جانبه از تولید کنندگان روستایی در برابر جامعه مصرف کننده با پرداخت هدفمند یارانه به تولیدکنندگان در بخشهای کشاورزی و صنعت می باشد.

۲. برنامه ریزی جامع و سیستماتیک با مشارکت تمامی دستگاهها و نهادهای دولتی و خصوصی به منظور اجرایی نمودن اهداف اقتصاد مقاومتی در اجتماعات روستایی مورد مطالعه بر اساس اولویت بندی حاصل از نظر سنجی های مردمی در ابعاد اجتماعی- فرهنگی و اقتصادی.

۳. تهیه طرح راهبردی توسعه اقتصادی برای هر یک از نقاط روستایی مستقر در قلمرو تحقیق جهت تعیین توانها و تنگناهای فرارو در تولید و اشتغال و تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی.

۴. تعیین مراکز و قطبهای توسعه کشاورزی، نواحی صنعتی روستایی (صنایع تبدیلی، تولیدی و کارگاهی وابسته به صنایع بزرگ) در مراکز دهستانها با تهیه طرح جامع توسعه اقتصادی در سطح شهرستان و با لحاظ قابلیت های موجود در هر یک از نقاط روستایی در بخشها و زیر بخشهای کشاورزی و صنعت.

۵. تهیه طرح ساماندهی فضا و سکونتگاه‌های روستایی در سطح هر یک از بخش‌های مرکزی و بخش میمه جهت آمایش و ساماندهی بهینه و مجدد جمعیت، خدمات و فعالیت در گستره شهرستان و بر این اساس پرهیز از اسراف در بیت المال، دوباره کاری دستگاه‌های اجرایی و بهره‌وری بهینه از منابع و امکانات موجود.
۶. فعال سازی سیستم های حمایتی پولی و مالی و بیمه ای تولید کنندگان روستایی برای تحرک در اقتصاد داخلی و نیز حمایت از صادرات کالاهای غیرنفتی
۷. بازاریابی و بازار رسانی مناسب محصولات و مصنوعات نقاط روستایی واقع در قلمرو تحقیق با حمایت و پشتیبانی بخش های دولتی و تعاونی در ابعاد محلی، ملی و منطقه ای.
۸. تهیه طرح جامع گردشگری در قلمرو تحقیق در راستای توان یابی و اولویت بندی سرمایه گذاری در توسعه صنعت گردشگری روستایی.
۹. ایجاد و توسعه اقامتگاههای بوم گردی در روستاهای هدف گردشگری همچون روستای سو و کلهرود و نیز دیگر نقاط روستایی دارای قابلیت‌های مناسب در این زمینه در راستای کارآفرینی و رونق اقتصاد روستایی.
۱۰. توسعه آموزشهای کوتاه مدت و میان مدت فنی و حرفه ای جهت افزایش مهارت و کارآفرینی و انتقال دانش بومی به نسل جدید (اعم از زنان و مردان روستایی) با هدف ایجاد و توسعه مشاغل خانگی، صنایع دستی و کارگاهی.
۱۱. ایجاد بازارچه های دائمی در مراکز بخش و مرکز شهرستان جهت عرضه مستقیم محصولات و مصنوعات روستایی با هدف حذف دست دلالان و واسطه گران.
۱۲. پرداخت تسهیلات کم بهره بانکی به روستائیان منطقه جهت اجرای طرح های زودبازده و اشتغال زا بر مبنای اولویتهای تعریف شده در طرح جامع توسعه اقتصادی شهرستان در بخشهای (کشاورزی، صنعت و معدن، خدمات و بازرگانی)

منابع و ماخذ

- ۱- ابراهیمی، عباس (۱۳۹۱/۷/۱۵) «اقتصاد مقاومتی» در سایه تورم زدایی و حفظ سرمایه ایرانی تحقق می یابد، پایگاه اطلاع رسانی اقتصاد مقاومتی (<http://resistanceeconomy.com>)
- ۲- پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری (<http://www.leader.ir/fa>) مجموعه بیانات رهبر انقلاب در دیدار با؛ کارگزاران نظام ۱۳۹۱/۵/۳، دیدار با جمعی از پژوهشگران و مسئولان شرکت های دانش بنیان ۱۳۹۱/۵/۸، دیدار با ریس جمهوری و اعضای هیئت دولت ۱۳۹۱/۶/۲ و دیدار با دانشجویان-۹۱/۶/۱۵.
- ۳- پایگاه اینترنتی مرکز آمار ایران (www.amar.org)
- ۴- پایگاه اطلاع رسانی فرمانداری شهرستان شاهین شهر و میمه (www.shahinshahrmeimeh.gov.ir)
- ۵- پایگاه اطلاع رسانی شهرداری شاهین شهر (www.shahinshahr.com)
- ۶- پایگاه خبری تحلیلی تابناک (www.tabnak.ir)
- ۷- حسینی ابری، سید حسن (۱۳۸۰) مدخلی بر جغرافیای روستایی ایران، انتشارات دانشگاه اصفهان.
- ۸- دادگر، یدالله (۱۳۸۳) تاریخ تحولات اندیشه های اقتصادی، قم: انتشارات دانشکاه مفید.
- ۹- رزمی، سید علی اکبر (۱۳۷۲) نظام های اقتصادی، نشر موحد. مشهد.
- ۱۰- زیدی، باقر (۹۱/۵ /۲۲) نقش مردم در اقتصاد مقاومتی، روزنامه رسالت، تهران.
- ۱۱- قدیری اصلی، باقر (۱۳۶۳) سیر اندیشه اقتصادی، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- ۱۲- طرح جامع شاهین شهر (۱۳۸۹) شهرداری شاهین شهر، منتشر نشده.
- ۱۳- عسگری، علی (۱۳۹۱/۷/۳) ۱۸ راهکار در اقتصاد مقاومتی، جام جم. تهران. ۲۳۶ صفحه
- 14-Antonietta Campus (1987), "marginal economics", The New Palgrave: A Dictionary of Economics, v. 3, p. 323.
- 15- Ali Asadi, Mojtaba Maleki Shahrivar, S.Meisam Esmaili(2015) Passing Through Sanctions By Resistive Economy, The Open Access Journal of Resistive Economics (OAJRE) Volume 3, Issue 1, Number 3, Page 49
- 16-Bozorgmehr Najmeh(2012)"Iran develops economy of resistance"; Financial Times; September 12, 2012
- 17-Farhad Ghalei(2016) Determining an Index to Evaluate the Resistance of the Iranian Economy, The Open Access Journal of Resistive Economics (OAJRE) Volume 4, Issue 1, Number 4, Page. 49.- <http://www.oajre.com/>

- 18-Mark Blaug (1987). "classical economics," The New Palgrave Dictionary of Economics, v. 1, pp41-45.
- 19-Rob Sewell (December 21, 2012). "Origin of the family: In Defence of Engels and Morgan". Marxist.com
- 20-Sinclair, Upton (1918-01-01). Upton Sinclair's: A Monthly Magazine: for social Justice, by Peaceful means If Possible.
- 21-Weintraub, E. Roy (2002). "Neoclassical Economics". In David R. Henderson (ed.).- Concise Encyclopedia of Economics (1st ed.).